

MÁV SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT ZRT
Környezetvédelem
Területi Szolgáltató Központ Pécs

7623 Pécs, Szabadság u 39

8989/2013/ SZK

Tárgy.: Intézkedési terv a pécsi régió
levegőminőségének megőrzésére

☎: 215 611 /17-27 mell

Hsz.:15807-41/2013

Mell: 6 db.

Dél-dunántúli KTVF

7621 Pécs, Papnövelde u. 13.

Mellékelten megküldjük tárgyi témára összeállított intézkedési tervünket és mellékleteit, melyet az alábbi magyarázattal egészítünk ki:

1, A magyar vasúti közlekedés, a korábbi MÁV átalakulása, jelenlegi helyzete

A rendszerváltozást követően a részvénytársasággá lett állami vállalat több strukturális átszervezésen ment keresztül. A vasúti személyszállítást a MÁV Start, a vontatást a MÁV Trakció és járműfenntartást a MÁV Gépészet önálló Zrt-ben végzi, de ezek részleges és racionális egységessé viaszervezése ismételt napirenden van. A Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt, mint a vasúti pálya üzemeltetője, cégbírósági bejegyzése megtörtént.

A liberalizált vasúti közlekedés a személyszállításban is megjelent. Területünkön is jelen van már a Győr- Sopron – Ébenfurti Vasút (GYSEV).

A vasúti teherszállítás már egy évtizede többszereplős. Legnagyobb társaság a korábbi MÁV Cargo Zrt, mely eladásra került, és RAIL-CARGO Hungária néven dolgozik teljesen külföldi érdekeltségi körben. Olyan nevek is vannak a pécsi területen vasúti teherfuvarozást végzők palettáján, mint MMV, FLOYD, AWTRAIL. Ezek részben saját, részben pedig a MÁV-Trakció Zrt-től bérelt mozdonnyal, és esetenként mozdonyvezetővel együtt fuvaroztatnak.

2, Az intézkedési tervünk lényegében a vasút üzemelési folyamatváltozásának leírása, a 21/2001-es Kr. 3. melléklete szerinti megközelítéssel, és a DDKTVF által felügyelt területre vonatkozik.

Láthatóak benne a pécsi régióban található vasútvonalak, a rajtuk levő forgalom vizsgálata, a forgalmat lebonyolító vontatójárművek számbavétele, működési idejük meghatározása, és kibocsátási jellemzőjükből a tényleges emissziók kiszámítása.

A kedvező változási folyamatot részben az öreg járművek szükségszerű cseréje, az új járművek, dieselmotorok EU-normák szerint előírt emissziócsökkenése hozza magával. Ennek a folyamatnak gyorsaságát elsősorban a rendelkezésre álló pénzügyi források mennyisége szabja meg.

A MÁV-csoport eszközparkjának és infrastruktúrájának a korszerűsítése ütemezetten, az ország teherbíró képességének függvényében, esetenként EU támogatással, és hitelekől történik. Az új vasúti járművek, a dízel és villamos motorvonatok, vontatójárművek

beszerzése, az infrastruktúra fejlesztése terén a fővonalak felújítása, nagyobb sebességre történő kiépítése, a biztosító berendezések cseréje, személyforgalmi létesítmények, állomások, utasperonok átépítése, az utas kiszolgálás, utas-tájékoztatás javítása együttesen képezik a korszerűsítési folyamatot, melynek célja egy európai színvonalú, liberalizált, hatékony és biztonságosabb vasúti közlekedési rendszer kialakítása, melyet ismét növekvő mértékben vesznek igénybe megfizethető áron az utasok, szállítatók, segítve a környezeti fenntarthatóságot.

3. A vonatközlekedésből származó levegőszennyezettség alakulása

A régió területén a forgalmat tekintve a villamos mozdonyok üzemeltetése van túlsúlyban, melyek közvetlenül nem légszennyezőek, hiszen az erőművekből nyerik energiájukat.

A dél-dunántúli vasútvonalak nagyobbik hányadában viszont nincsenek villamosítva, azaz a forgalmat dieselmotoros mozdonyokkal bonyolítják le. Ugyancsak számottevő a villamosított vonalrészekben is a dieselvontatás, főleg az átmenő forgalom esetén, illetve a teherfuvarozás esetében.

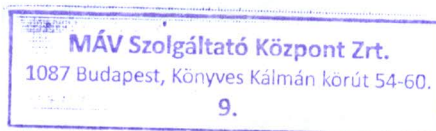
A tervezett intézkedések (pontosabban várható folyamatok) számszerűen prognosztizált hatásait a 2013-as forgalmi adatokból- melyeket korszerű és pontos számítástechnikai szoftverrel (1.sz.és 2. sz. melléklet) határoztunk meg – a rendelkezésünkre álló, mozdonyokra jellemző emissziós adatokból, és a reálisan várható fejlesztések, forgalmi adatok változása ismeretében a 3-5.sz. mellékletekben látható módon.

Összességében megállapítható, hogy a vasútforgalom tervezett stagnálása mellett csak egy folyamatos, ütemezett mozdonykorszerűsítési program végrehajtása várható, mely környezeti hatását tekintve – a területen jelenlévő más közlekedési, fűtési, technológiai emisszióforráshoz viszonyítva – nem eredményezhet számottevő levegő minőség javulást, hiszen a vasúti közlekedés által okozott levegőterhelés az irodalmi adatok szerint csak 1-2%-a az összes kibocsátásnak.

Pécs, 2013 október 30

Sólyom Imre
Területi környezetvédelmi vezető

Intézkedési terv

A MÁV Csoport által Pécs környéki régióban okozott légszennyezés csökkentésére

Készült a 21/2001. (II.14.) Korm rendelet 3. sz . melléklete , illetve a 306/2010(XII.23.) Kr 1 melléklete felhasználásával.

Pécs, 2013. október

Tudomásul vételre:

MÁV Zrt Pályavasúti Területi Központ Pécs

MÁV Trakció Zrt Vontatás Szolgáltatási Területi Központ Pécs

MÁV Gépészeti Zrt Körzeti Járműfenntartási Központ Dombóvár

RAIL CARGO Hungaria Zrt Árufuvarozási Területi Központ Pécs

Készítette:
MÁV Szolgáltató Központ ZRt
Környezetvédelmi
Területi Szolgáltató Központ
Pécs

Sólyom Imre
Területi környezetvédelmi vezető

1, A vizsgálatba bevont területek ismertetése

A dél-dunántúli területeken a vasúti közlekedés a XIX. Század végétől jelen van. A vasúti közlekedés regionális irányítását éppen a 100 éve, a monarchia idejében megalakult pécsi üzletvezetőségen honosították meg.

A vasútvonal hálózat azóta jelentősen változott. Több új vonalat nyitottak meg, és – különösen az utóbbi 20 évben – még több szárnyvonalon szüntettek meg vasúti személy és teherszállítást gazdaságossági okok miatt.

Az alábbi térképen csak azokat a vasútvonalakat, illetve kapcsolódásait mutatjuk meg, melyek a vizsgálódásba be vannak vonva.

A régióban a vasúti közlekedés környezeti hatásait tehát - a fenti térképen is láthatóan - az alábbi vasútvonalakon és szakaszai mentén vizsgáljuk:

- Pécs- Gyékényes vasútvonal
- Dél – balatoni vasútvonalon az Gyékényes - Őrtilos közötti szakasz
- Dél-balatoni vasútvonalon a Balatonberény- Balatonszéplak- felső közötti szakasz
- Dombóvár – Bátaszék vasútvonalból a Csikóstóttos - Váralja szakasz

- Gyékényes – Dombóvár vasútvonalból Gyékényes – Kaposvár - Attaláig terjedő rész
- Somogyszob- Nagyatád vasútvonal
- Somogyszob- Balatonkeresztúr vasútvonal
- Kaposvár-Fonyód vasútvonal
- Pécs-Dombóvár vasútvonalon a Pécs-Kaposszekcső közötti szakasz
- Pécs- Bátaszék vasútvonalon a Pécs-Pécsvárad szakasz
- Pécs- Mohács vasútvonal
- Villány- Magyarbóly vasútvonal
- Villány- BCM vasútvonal
- Villány- Középrigóc vasútvonal
- Szentlőrinc- Sellye vasútvonal
- Godisa- Komló vasútvonal

1, Az intézkedés előtti állapotok, és az eddigi intézkedések, változások bemutatása:

1.1 A szennyezőforrások ismertetése

1.1.1.Fűtésből eredő emissziók

A régió vasúti létesítményeinek összes fűtési energia igénye 2013-ban mintegy 3,9 MW.

Ez a 4200 fő itt dolgozó vasúti alkalmazotti létszám fűtési és használati melegvíz igényét biztosítja.

Összesen 165 szolgálati helyen történik a hőtermelés, illetve felhasználás, melyből 59 egyedi szénfűtésű, a többi gáz vagy távfűtés, és néhány villanyfűtés is van.

Szénfűtéssel csak a kisebb, várostól, gázhálózattól távol eső területeken levő állomások, és épületek rendelkeznek. Ezek 96%-a szeneskályha, a többi kiskazán, melyeket fával és barnaszénrel üzemeltetnek, összesen 450 kW fűtési teljesítményt elégítenek ki.

A MÁV-nál az előző évtizedben jelentős energetikai, illetve fűtésekszerűsítések történtek, milliárdos nagyságrendű költséggel. A korábban energiapazarlással üzemelő távfűtési rendszereket gázfűtésre állították át, ahol a legkorszerűbb, számítógépes távfelügyelettel ellátott VIESMANN kazánok adják a hőenergiát.

A területen 9 db 140 kW-nál nagyobb bemenő teljesítményű kazántelep működik e kazántípussal.

Az összes gázkazán hatásfok és CO mérése évente megtörténik.

24 db sötétsugárzó van még légszennyező pontforrásként bejelentve a mozdonyjavító pécsi műhelyekben, melyek szennyezőanyag kibocsátásának mérésére 5 évente sor kerül.

A levegős működési engedéllyel rendelkező kazánok és sötétsugárzók határérték alatti kibocsátással üzemelnek.

A gázkazánok üzemeltetése nyereségérdekelten, ellenőrzötten zajlik, mely a túlfűtéseket, energiapazarlást jelentősen csökkenti.

1.1.2.Dieselvontatásból eredő emissziók

A pécsi vasútigazgatóság területén a vasúti dieselvontatást a KGST-ből származó régi, nagy fogyasztású dieselmozdonyokkal, motorvonatokkal oldották meg, míg 2004-től a különböző mozdonytípusokat új, az EURO II-es normáknak megfelelő dieselmotorokkal kezdték el felszerelni.

A területen közlekedő új és régi mozdony (motor) típusok fajlagos, súlyozott emisszió értékeit a MÁV ZRt Gépészeti Központ Környezetvédelmi Osztályának NAT 501/0601 sz alatt akkreditált vizsgáló laboratóriuma által végzett mérési jegyzőkönyvek, és a motorok gépkönyvei alapján a következő táblázatban állítottuk össze, melyek a további számítások egyik alapját képezik:

Mozdony típusa	Dízelmotor típusa, teljesítménye	Fajlagos fogyasztás (g/KWh)	Fajlagos emisszió (g/KWh)			
			NO _x	CO	CH	Korom
Bz motorkocsi felúj. Személyvonatokhoz	M.A.N. (210 KW)	194,	9,6	2,8	0,4	0,5
M47 felúj. mozdony MTU motoros	MTU 2000. (750 KW)	196,6	14,0	0,9	1,2	1,8
M43 mozdony régi	MB 836 Bb 331 kW	240	5,02	1,81	0,07	2,2
M43 felújított MTU motoros	MTU 2000. (750 KW)	196,6	14,0	0,9	1,2	1,8
M41 felújított Caterpillar motoros	Caterpillar 3412-E 600 kW	212	7,4	0,8	0,1	0,12
M41 felújított Pielstick motoros	Serut Pielstick 1325 kW	230	6,92	2,39	0,53	1,2
M62 mozdony régi /Teherszállításra használt/	14 D40 1472 KW	230,0	12,8	12,3	0,63	12,5
M62 mozdony /Teherszállításra használt/	Caterpillar 1500 kW	190	8,1	1,1	0,6	0,8
MMV-Remot Teherszállításra-cementműben	Sulzer 940 kW	Nincs adat	6,3	2,2	0,6	1,9
GySEV 651 M63-Ludmilla - személyszállításra	5D49 1830 kW	Nincs adat	7,9	1,25	0,3	0,28

A régióban 2013-ban üzemelő dieselmotordonyok emissziói:

Az 1 óra alatt kibocsátott szennyezőanyag mennyiségek (g /h/ mozdony) a fenti teljesítményekből és fajlagos súlyozott szennyezőanyag kibocsátási értékek szorzatából származnak :

Mozdony típus	NO _x emisszió (g /h/ mozdony)	CO emisszió (g /h/ mozdony)	CH emisszió (g /h/ mozdony)	Korom emisszió (g /h/ mozdony)
BZ felújított MAN motoros	2 016	588	84	105
M47 felújított MTU motoros	10 500	675	900	1 350
M 28 régi tolató	954	350	29	219
M43 felújított MTU motoros	10 500	675	900	1 350
M41 Caterpillar motoros	4440	480	60	72

M41 Pielstick motoros	9 169	3 166	702	1590
M62 régi	18 842	18 106	927	18 400
M62 új, Caterpillar motoros	15738	2288	549	512
Román Sulczer motoros	5922	2068	564	1786
GySEV 651 Ludmilla	14457	2287	55	512

Megjegyzés: a területen a vasúti liberalizációból fakadóan több magánvasút társaság is végez teherszállítást, a fentiektől esetenként eltérő mozdonyokkal. Az éves viszonylatban területünkön keveset üzemelő diesel mozdonyaik teljesítmény adatai hasonlóak a többi mozdonyéhoz, kivéve a mindössze egyszer a területre belépő, a FLOYD tulajdonában levő 0659-es 125 tonnás, legnagyobb új dieselmotort.

A forgalmi adatokban ezek is benne vannak, de számításokban nem szerepelnek, mert a mozdonytípusok éves viszonylatban összesen alig haladták meg a 100 órás üzemidőt, és pontos emissziós adataik ismeretlenek. Ez az egyszerűsítés azonban a számításaink eredményét 1%-kal kisebb mértékben módosítja, hiszen a többi mozdony összesen mintegy 80 000 órás számba vett motorjáratási idejéhez képest elenyésző.

1.3 A vasúti közlekedésből származó légszennyezések területenkénti leírása:

(a területeket vonalszakaszonként elemezve)

1. sz. terület: Pécs- Szentlőrinc – (Gyékényes vasútvonalon)

Pécs vasútállomástól nyugati irányba húzódó 19 km-es villamosított szakasz.

A személyvonatok átlagos menetideje 20 perc, és ezt az időt növeli helyben járatás, melyben a téli előfűtési idő is benne szerepel. Így a napi járatonkénti magasabb motorjáratási idő adódik.

Itt kisebb minőségi változás történt, mert a GYSEV naponta 1 alkalommal Ludmilla dieselmotornyal hozza a szombathelyi gyorsvonatot, és viszi vissza. Ez a mozdonytípus kedvezőbb kibocsátási paraméterekkel rendelkezik, mint a korábban alkalmazott mávos mozdonyok.

A tehervonatoknál forgalmi ok, illetve kisebb elegyrendezés miatt átlagosan 1 óra járatási idő a jellemző. Itt tehát a tolatási mozgások is benne szerepelnek a számításban. A közelmúltban létesült Királyegyházai Cementmű vasúti kiszolgálását lebonyolító MMV magánvasút remotorizált dieselmotornyalának a gázolajfeltöltése, napi vizsgálja Pécsen történik, mely szintén szerepel a vasúti közlekedés okozta emisszió számításban, mint új forrás.

2. sz. terület: Pécs állomáson diesel tartalékmozdony mozgása

E telephelyen mozdony karbantartási, téli előfűtési tevékenységek vannak. Napi 4 óra motorjáratási idővel számoltunk a korábbi években mozdonyonként.

3. sz. terület Pécs- Villány

A vonal hossza 36 km 50 perces személyvonati idővel, melyhez további motorjáratási idő járul.

4. sz. terület: Pécs- Bátaszék vasútvonalon a Pécs-Vasas-Hird- Pécsvárad szakasz

23 km 1 ó

A személyvonatok közlekedése ezirányban 2009-től teljesen megszűnt, a motorjáratás így 0 óra /év .

5.sz. terület: Pécs- Mecsekalja –Cserkút állomáson tolatás kiszolgálás

Itt iparvágányos kiszolgálás, tolatás jellemző, napi mintegy 2 órában

6. sz terület: Villány- Mohács vonalszakasz

24 km – kb 30 perc menetidővel - nem villamosított vonal

7.sz terület : Villány- Magyarbóly vasútvonal

7 km 8 perc - nem villamosított vonal

8. sz. terület: Pécsbányarendező állomás helyi tolatás kiszolgálás

Jellemző a hőerőmű faellátására hivatott 12 vagonos napi tehervonat mozgatása, mely sajnos elenyésző az erőműbe naponta közúton bekerülő összes „bio” üzemanyag beszállításához képest. A tehervonatoknál forgalmi ok, illetve kisebb elegyrendezés miatt átlagosan napi 4 óra járatási idő a jellemző az utóbbi évben. A jövőre nézve nem tervezhető az erőműbe szállítás növekedése.

9. sz terület: Villány- BCM vasútvonal

4 km 5 perc – a Beremendi Cementművek tehervonati kiszolgálására kb 1 órás rakodással

10.sz terület: Villány- Középrigóc vasútvonal

95 km – kb 2 óra – a vonalon eseti jelleggel közlekedhet tehervonat.

Személyszállítás teljesen megszűnt, idén teherforgalom sem volt.

11.sz terület: Szentlőrinc- Királyegyháza - Sellye vasútvonal

24 km - 30 perc menetidő + 1 óra rakodás tehervonatoknál

12. sz terület: Komló - Godisa vasútvonal

20 km 25 perces menetidővel + 1 óra rakodási és előfűtési idővel

13. sz terület: Dombóvár – Bátaszék vasútvonalból a Csikóstöttös - Váralja szakasz

30 km – 30 perc menetidővel - nem villamosított vonal

14. sz terület: Szentlőrinc -Kaposzsekcső közötti szakasz

40 km villamosított szakasz végig – kb 45 perc menetidővel, de a kőbányák kiszolgálása miatt diesel vontatás üzemel.

15.sz terület: Bükkösdi Kőbánya – Bükkösd - iparvágány

Másfél órás rakodási és menetidővel jár az MMV vasúttársaság dieselmotordonya

16. sz terület: Szentlőrinc – Barcs vasútvonal

24 km – 0,6 – 2,2 óra mozdony járatási idővel, személy vagy tehervonat függő.

- nem villamosított vonal

17. sz. terület: Barcs- Gyékényes

55 km, kb 1 óra menetidővel

18. sz terület: Gyékényes – Örtilos

8 km, 10 perc menetidő, indulási helyben járatással 0,15 óra

19.sz. terület: Gyékényes állomáson diesel tolatómozdony mozgása.

Napi 2-5 óra motorjáratási idővel számoltunk a korábbi években mozdonyonként.

20.sz. terület: Gyékényes – Kaposvár

70 km – 2 órás motorjáratási idővel

21. sz terület: Somogyszob- Nagyatád vasútvonal

9 km – 1 óra motorjáratási idővel

- nem villamosított vonal

22.sz terület: Somogyszob- Balatonkeresztúr vasútvonal

52 km – menetidő 1 óra + rakodás - csak heti 2 db tehervonat. közlekedik rajta

-nem villamosított vonal

23.sz terület: Kaposvár – Attala (Dombóvár kizár)

23 km – 1 óra menetidő – a villamosított vonalon nem volt dieselvontatás 2013-ban

24. sz terület: Kaposvár-Fonyód vasútvonal

53 km - 1 óra 30 perc menetidővel – nem villamosított vonal

25.sz terület : Kaposváron diesel tolatómozdony mozgása

Napi 4 óra motorjáratási idő adódik átlagosan, mellyel számolunk

26. sz terület: Balatonberény- Balatonszéplak- alsó

59 km – 1,5 óra tehervonattal – eseti jelleggel, inkább magánvasutak által használva a dieselvontatást.

1,4 A vasúti közlekedés okozta légszennyezés mértéke 2013-ban :

Dieselmotortól származó káros anyag emisszió Baranya, Somogy megyében, és a Tolna megyéből régióhoz tartozó területeken összesen	Éves összes NOx emisszió tonna	Éves összes korom emisszió tonna
2013	409	72

Megjegyzés:

A forgalmi adatok az 1-2. sz. mellékletben, míg a számítás részletei a 3.sz mellékletben láthatóak

2, A légszennyezettség csökkentése érdekében tervezett intézkedések, azok leírása, a végrehajtás ütemezése, a tervezett javulása eléréséhez várhatóan szükséges idő becslése.

Számba jöhető intézkedések:

2.1. A fűtési emissziók csökkentése:

Elvileg a fűtési hőigények csökkentésével, a tüzelőberendezések hatásfokának jobbításával, a tisztább energiahordozók (gáz, napenergia, hőszivattyú) alkalmazásával lehet megvalósítani, illetve olyan munkahelyi átszervezéssel, melynek során a fűtendő terek csökkenthetők.

A jelenlegi épületállománynál további emisszió csökkentést csak jelentős költségigénnyel járó épület hőszigeteléssel, esetleges gazdaságos napkollektoros, napelemes rendszerek létesítésével lehetne elérni.

Ennek megvalósítására az állam által támogatott forrásból – a jelenlegi gazdasági helyzetben, és a több évtizede folyó hibás energiapolitika miatt – nem látszik reális esély a következő években, ezért emisszió csökkenést eredményező további fűtőkorszerűsítés és utólagos hőszigetelés végzése az elkövetkezendő 4 évben nem várható.

A MÁV átszervezése folyamatosan történik. Az épület állománnyal a MÁV Vagyongazdálkodási Zrt foglalkozik, melynek napi feladatai közé tartozik az új és megszűnő szervezetek elhelyezése, illetve a megüresedett helyiségekkel történő gazdálkodás, az üzemeltetési költségek csökkentése. Ez, mint mozgatórugó, a jövőre nézve esélyt ad, hogy valamelyest csökkenthetőek a fűtési igények, mely az emissziókat is kedvezően befolyásolhatja.

2.2. A vasúti forgalom csökkentése.

A 2007-es évi pécsi vonatmozgásokat és ebből adódó mozdonyemissziókat vizsgálva megállapítható, hogy a kocsivizsgálattal kapcsolatos tevékenységet kihelyezték Pécsbányarendező állomásra. Ez az intézkedés éppen a diesel mozdony forgalom növekedését okozta, és közel 1,5 tonna koromképződéssel, és 3 tonnát meghaladó NOx keletkezéssel járt.

Ezt a vasútüzemi belső forgalmat környezeti és költséghatása miatt csökkenteni kellett. Ma már villamos vontatású mozdonyokkal oldják meg az állomások közötti vontatási igények nagy részét, mely látszik a kibocsátási adatokban is..

2009 decemberétől kormányzati döntésre a Pécs- Pécsvárad között a személyszállító vonatok közlekedését megszüntették. Ugyanezen a vonalon a vasúti teherszállítás is leállt a szállítási igények elmaradásával.

Megjegyzés: a város légszennyezettsége szempontjából a vasúti személy és teherforgalom csökkentése kockázatos, mert amennyiben az igények kielégítése a közútra terelődik – mely tendencia sajnos nemzetközi szinten megfigyelhető – a régiók levegőminőségének további romlásához vezet, hiszen a fajlagos kibocsátások a vasúti közlekedésnél a legalacsonyabbak.

Fentiekből adódóan kijelenthető, hogy csak az indokolatlanul emissziót okozó vasúti forgalom csökkentése jöhet szóba, mely nem jár nagyobb fajlagos emissziót eredményező közúti közlekedés növekedéssel!

2.3. A villamos vontatási arány további növelése:

Pécs körzetében a csökkenő vasútforgalom miatt nem várható a csatlakozó szárnyvonalakon vasútvillamosítás, hiszen annak költségigényes beruházása csak több évtized alatt térülhetne meg.

Jelenleg a villamos vontatási arányt csak a meglévő villamosított szakaszok figyelembevételével növelhetjük. A gyakorlatban most is erőfeszítések vannak a villamosított szakaszok (a már előzőekben említett Pécsbányarendező- Pécs, és a Pécs- Mecsekalja-Cserkút) mind jobb kihasználására, hogy a város területén minél kevesebb ideig járjanak a diesel mozdonyok. Ez teljesen összecseng a gazdaságos üzemeltetésre való törekvéseinkkel, hiszen a dieselvontatás járulékos költségeivel együtt közel egy nagyságrenddel drágább.

2.4 Új, korszerűbb, kisebb emisszióval rendelkező vasúti járművek üzembeállítása.

A téma a MÁV Csoportnál több éve napirenden van. Az ország tehervállaló képességének függvényében saját vállalata számára segítséget nyújt a korszerű vontatójárművek megvételére, a régiók motorcseréjére.

Pécs városában az MD motorvonatok még 2005-ben kb. 7 tonna kormot, és 24 tonna nitrogénoxidot juttattak a levegőbe. Ezt tetézte a dieselvontatású vonatok téli fűtése, mely további 1 tonnányi korom kibocsátással járt évente.

A gázolaj felhasználásában is pazarló MD vonatok üzemeltetése területünkön 2009-től teljesen megszűnt.

A nagy és káros emissziót okozó régi dieselmotordonyok kiváltására új, korszerű mozdonytípusok kerültek be az országba.. A pesti, főleg elővárosi régióban már meghonosodott Desiro típusú motorvonatok EURO-3-as normaértékű kibocsátással rendelkeznek, könnyű felépítésűek, így energetikailag is kedvező, jó hatásfokú üzemeltetést tesznek lehetővé. Használatukkal – az MD motorvonattal összehasonlítva- kb egytizedére csökken vonatonként az éves NOx kibocsátás, az éves koromképződés pedig kb 1 tonnával is kevesebb, 120 000 km-es futásteljesítmény esetén.

Ez a motorvonat típusa a konstrukcióját, küllemét, a felhasznált anyagokat tekintve megfelel a kor követelményeinek. Alacsony fenntartási és üzemeltetési költségei vannak.

Beszerzési ára miatt gazdaságosan csak ott alkalmazható, ahol 100-120 km-es sebességgel, legalább napi 300 kilométert futtatva, több utast szállítva, kedvezőbb kihasználtsággal tudják a jobb minőségű vasúti pályákon üzemeltetni a vonatot.

A pécsi régió területén a pálya műszaki állapota csak alacsony pályasebességet tesz lehetővé, és a várható utas kihasználtság is kedvezőtlen, ezért a Desiro motorvonat jelen körülmények esetén nem kerül beállításra.

2.5. Meglévő dieselmotordonyok motorcseréje

Pécs vonatkozásában az elkövetkező években lehetséges és jó megoldás a meglévő mozdonyaink remotorizációja is, azaz új, alacsony szennyezőanyag kibocsátású (akár EURO-4-es normaértékű) dieselmotorokkal történő átszerelése.

Jelenleg ennek a folyamatát éljük, de itt is csak fokozatosan, ahogy mennek tönkre a régi motorok, kerülnek be folyamatosan az új motorok. Reményeink szerint az évtized végére ez már szinte egészében megvalósul, így a terveinkben is ezt szerepeltetjük.

2.6. Meglévő dieselmotorokra részecskeszűrő felszerelése, üzemeltetése.

A MÁV-on belül, a BME közreműködésével biztató kísérlet történt egy M47-es, már remotorizált mozdony részecskeszűrővel történő felszerelésére annak érdekében, hogy a III.B kibocsátási határértékeknek is megfelelővé váljon a dieselmotordony motorja. A kísérlet biztatónak bizonyult, PM vonatkozásában több, mint 90%-kal csökkent a mért érték! Ezt a lehetőséget és eredményét számításainkban még nem szerepeltetjük, mert nem ismerjük a kísérletek egyéb, esetleg kerülendő negatív eredményeit (beruházás ára, üzemeltetési költségtöbbletek, hatásfok, vonóerő romlás, stb).

2.7. Törvényi szigorítás, előírás a dieselmotordonyok emissziójának időszakos és eseti műszaki vizsgálatok végzése érdekében, akár hatósági ellenőrzéssel.

Itt különösen a régi típusú diesel mozdonyok üzemeltetését kellene figyelemmel kísérni, és legalább kategorizálni, hogy szmoghelyzet esetén, vagy védendő városokba ne menjenek be, és rontsák az imissziós állapotokat.

Részünkről ez a javaslat nincs egyeztetve a mozdonyfenntartást végzőkkel és az NKH-val, de távlati célként ennek szabályozását fontosnak tartjuk. A számításokban szereplő adatok azonos típusú mozdonyoként is eltérhetnek, és a karbantartás minősége is nagy hatással van a tényleges kibocsátásokra. A mozdonyok emissziómérése egyébként jelentős költségigényű, valószínűleg csak a legfontosabb paraméterek mérését célszerű előírni, pl. korom, CO.

2.8. Szervezési intézkedések, a környezetvédelmi célú utasítások alkalmazása, szemléletformálás

A MÁV ZRt rendelkezik környezetvédelmi stratégiával, és érvényes környezetvédelmi utasítással. A területen ezen felül a helyi sajátosságok figyelembevételével a szállítási technológiához igazított környezetközpontú végrehajtási utasítások maradéktalan végrehajtásával is csökkenthető a vonatok emissziója.

A megvalósítható cél a motorok felesleges járatásának elkerülése, melynek definiálása nem egyszerű, megítélése esetenként más is lehet. Ezt a forgalmi okok helyszíni elemzésével, gyors operatív döntéssel, és az információ mielőbbi továbbításával lehet elérni a mozdonyvezetők felé, akik mielőbb leállítják a mozdonyok motorjait, ha nincs lehetőségük a rövid időn belüli továbbhaladásra, vagy nem növekszik egy nagyobb bekövetkező káresemény kockázata (pl nem indul be hidegben a motor az akkumulátorok állapota miatt).

Megemlítjük, hogy a MÁV szervezeteknél a dolgozók az időszakos környezetvédelmi oktatás során a környezetközpontú gondolkodásmóddal is megismerkednek, mely segítséget nyújt a mindennapok során adódó problémák környezetkímélő megoldására..

3, Konkrét tervezett intézkedések a pécsi régió környezeti állapotának javítására:

3.1, Teherszállítás területén :

- A nagyteljesítményű vasúti teherszállítási igényeket szinte egyedül kielégíteni képes régi M62-es nagy teljesítményű mozdony mielőbbi teljes kiváltása kívánatos. Ennek egyik lehetősége, hogy amennyiben kisebb vonóerőt igénylő szállítási igények adódnak, akkor a fuvaroztatók kisebb mozdonyt rendeljenek meg, illetve állítsanak ki a vontatási igényeik kielégítésére. Itt jelenleg elsősorban M47 -es sorozatú mozdony beállítása lehetséges az M62-es kiváltása érdekében. Számításainknál 20%-ot prognosztizálunk a közeljövőben, hogy erre sor kerülhet. A 2014-re tervezett kibocsátások már ennek hatását mutatják.
- Az M62-es mozdony remotorizációja új, EURO-III-es motorral.
Ennek korábban tervezett ütemét meghaladtuk, és ma (2013-ban) már elmondható, hogy területünkön több helyen és alkalommal már az M62-es mozdony Caterpillar motoros változata is dolgozik. A teljes remotorizáció 2019-re várható, mellyel számottevően csökkennek a korom és CO kibocsátás értékei, a forgalom jelenlegi szintjén számolva. 2019-re ezért 0 óra üzemidővel számoljuk az M62-esek kibocsátását.

3.2, Személyszállítás területén

- A területen a jelenlegi EURO 2-es motorral üzemelő mozdonyok új, az EURO -3-as, esetleg 4-es normáknak megfelelő, magasabb szintű motorral történő cseréjét, használatát javasoljuk a legkihasználtabb villányi, gyékényesi vonatpárookra a MÁV –Start Zrt felé. Ennek ütemét természetesen az ország pénzügyi lehetősége, közlekedési és környezetpolitikája határozza meg, ezért számításainkban nem szerepeltetjük ennek várható hatását.

3.3, Kocsivizsgálati, karbantartási és kocsimosási tevékenység területén:

- A Pécsbányarendezőre kihelyezett kocsivizsgálati tevékenység költséges vontatási, pályahasználati és útidő igényrel járt, melyet a korábbi intézkedési terv szerint már felülvizsgáltunk. Ennek visszahelyezését a pécsi állomásra elvégeztük, mellyel csökkent a dieselmotordonyos vontatási igény. 25%-kal csökkentjük számításainkban az M47 es mozdony üzemidejét számításainkban
- A vasúti kocsik karbantartása továbbra is Pécsbányarendezőn zajlik. A szerelvények le és visszavontatását lehetőség szerint még nagyobb arányban villamos vontatójárművel kell megoldani. Ennek a kihelyezett tevékenység pozitív hatását csak abban látjuk, hogy az itteni – egyébként alacsony óraszámú – motorjáratás a városközponttól távolabb történik.
- A vasúti kocsik mosásának Pécsbányarendezőre áthelyezésének tervét törölni kell. Jelenleg a városban, a Mártírok út melletti mosóvágányon történik a kocsimosási tevékenység, mely nem jár felesleges vontatási igényrel.

3.4, Egyéb, szervezési intézkedések:

- Az állomási tolatómozdonyok (Pécs, Kaposvár, Gyékényes állomásokon) motorjáratási idejét minimalizálni kell. Jól meghatározott rendezési feladatok esetén, szervezéssel ezek a célok végrehajthatóak, melyek egybeesnek a költség megtakarítási törekvésekkel. A napi munka során a feladatokat végrehajtó MÁV –Csoport és a magánvasutak tagjainak mindegyikének külön-külön is jelentős szerepe lehet a motorjáratás csökkentésében..
- Az állomási végrehajtási utasításban nagy hangsúllyal szerepeltetjük az alábbiakat:
„A diesel mozdonyok felesleges járatását – különösen állomásokon, lakóterületek közelében – kerülni kell. Ennek érdekében a mozdonyvezetőnek az illetékes forgalmi dolgozótól a mozdony motorjának mielőbbi leállításához szükséges információkat meg kell kérnie. (123/2000. (MÁV Ért. 51.) FMKF sz. MÁV ZRt. környezetvédelmi utasítása 9. sz. mell.15. Pontja)

A már bevezetett, napi munka során végzett szervezési intézkedések hatására lokálisan azonnal érzékelhető, de a régió szempontjából nem számottevő levegő minőség javulás várható. Ennek oka, hogy az imisszióra gyakorolt hatása a jelenlegi vasúti forgalomnak elenyésző a régióban

végzett egyéb légszennyező tevékenységekhez képest (pl. közúti közlekedés, lakossági szén és fafűtés, technológia vonatkozásában.)

Ennél valamivel jelentősebb emisszió csökkentés csak a mozdony remotorizáció teljes, és magasabb szintű megvalósítása esetén prognosztizálható, beleértve esetleges új, korszerű motorvonatok beszerzését és használatát.

3.5 A várható emissziós adatok nem változó vasúti forgalom esetén

Dieselmotoryból származó káros anyag emisszió Pécs régióban	Éves összes NOx emisszió tonna	Éves összes korom emisszió tonna
2013 évben keletkezett	409	72
2014 évre tervezett	406	64
2019 évre tervezett	400	38

A vasúti forgalom mai szintje mellett a régióban üzemelő vasúti dieselmotorok kibocsátási paramétereiből, és a forgalmi adatokból számítva mintegy 2 %-os NO_x és 47%-os koromkibocsátás csökkentést prognosztizálunk 2019-ig, az intézkedési terv sikeres végrehajtása esetén. Ennek a csökkenésnek túlnyomó többsége az M62-es régi mozdony kiváltásával függ össze, és átgondolt szervezési munkával, az itt levő korszerűbb motorú mozdonyok jobb kihasználásával végrehajtható.

A terv nem tartalmaz új mozdonytípusok és EURO -4-es dieselmotorok megjelenését a régióban, melyek már az EU más országaiban mindennapos használatúak, és a III.B-s kibocsátási normával rendelkeznek.

4, A légszennyezettség javítására irányuló, tervezett intézkedések és programok valószínűsíthető költségei és forrásai

A korszerűsített mozdonyok üzembeállítása a már említett állami forrásból, lassan, ütemezetten valósulhat meg, melyet a regionális kezdeményezések valamelyest időben előbbre hozhatnak.

A visszalevő teljes pécsi remotorizációs költségek (csak EURO -3-as motor esetében) kb 900 mFt-ot igényelnek, azaz nem irreálisan magas költségekről van szó. A tervezett egyéb intézkedéseknek költség vonzatát a MÁV Csoport saját vállalati forrásaiból finanszírozza.

5, A hosszú távon tervezett intézkedések és programok részletei.

További korlátozott emisszió csökkenést az EURO 4-es szintű diesel motorokkal rendelkező mozdonyokkal lehet elérni, melyek a kifejezetten nagy forgalmat lebonyolító vonalakon, más vasúttársaságoknál Magyarországon már megjelentek. A MÁV Csoportnál is szándék van ezek beszerzésére, de annak mértéke függ a MÁV Csoport állami támogatottságától, a mindenkori (közlekedés) politikától, illetve az egyes vasútvonalakon, régiókban történő alkalmazása pedig a helyi érdekérvényesítő szervezetektől, és a közgazdasági értelemben vett gazdaságossági tényezőktől. E téren egyre kedvezőtlenebbül alakul a régióban a vasúti szállítás helyzete is, hiszen csökken a napi induló és érkező utasok száma. S főleg azokból a pécsi régióban levő, leszakadó, kapcsolódó körzetekből, ahonnan csak diesel vontatással üzemel a vasút.

Távlati időszakra (5-10 évre) tervezett levegővédelmet segítő intézkedések:

A régióban üzemelő legkorszerűtlenebb dieselmotoryainak motorcseréjét az évtized végére be kell fejezni, a ma érvényes EU-s direktíváknak megfelelő motorokkal.

A már korábban áhított korszerű, és alacsony emisszióval üzemelő Desiró motorvonatok beszerzése és üzembeállítása Pécs vasúti környezetben akkor valósulhat meg, amennyiben EU-s

segítséggel először az érintett vasúti pályák állapota (a Magyarbóly –Villány – Mohács, a Szentlőrinc-Gyékényes- Nagykanizsa- Szombathely, valamint Kaposvár- Fonyód vonalszakasz) felújítása megtörténik. Ez legalább 20 mrd Ft-os költséget igényel. A Desiró, vagy más hasonló motorvonatok (a három vonalon 3 db közlekedtetése reális igény) megvételéhez további kb 4 mrd Ft prognosztizálandó.

A Desiró motorvonatok üzembeállításával különösen Pécs és Fonyód vonatkozásában számottevő hatással lehetne – elsősorban nyáron – a régiós közlekedési emissziók alakulására, hiszen gyorsan, kultúrált körülmények mellett lehetne eljutni a Balatonra.

Példaként említendő, hogy Budapest környékén vannak olyan szakaszok, ahol négyszeresére nőtt e vonattípus megkedvelése miatt a vasúti személyszállítást igénybevevők száma, csökkentve a közúti közlekedésből származó terheléseket, egyben eleget téve az EU közlekedési energiahatékonyság-javítási intézkedési tervében foglaltaknak.

Tervezőasztalon van a pécsi és kaposvári intermodális közlekedési központ kialakítása, melynek elsődleges célja a közösségi közlekedés fejlesztése, a közlekedési munkamegosztás feltételeinek jobbítása, az utasok kényelmesebb kiszolgálása Ezzel, és új, jól megválasztott helyen elővárosi vasúti megállóhelyek kialakításával, üzembeállításával együtt egy korábbinál környezetkímélőbb utazás is megvalósítható a pécsi régió városaiban.

6, Felhasznált publikációk, források, dokumentumok jegyzéke

- MÁV ZRt Egészségi,- Biztonsági és Környezetvédelmi Műszaki Szolgáltató Központ Levegőtisztasági Labor - mozdonyok emissziós méréseinek adatai
- MÁV ZRt. 2013 évi hivatalos menetrend,
- MÁV Területi Igazgatóság Forgalmi Osztály Pécs által kigyűjtött forgalmi adatok (FOR) – 1-es és 2-es számú melléklet
- Vasútgépészet 2011/2 száma – M47-es remotorizált mozdonyok emissziójának csökkentése
- UIC / CER Rail Diesel Emissions study anyaga az EU dieselmotordízel emissziós programjáról.